

אנשים ונשים – שווה או שונה?

הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת רמת גן

מתוך שו"ת

מדעני האופטיקה יודעים לומר שפניו של כל אדם נורמלי נחלקים בצורה שיש בה הרבה מן הסימטריה, אך גם א-סימטריה משמעותית. בזמנו הודגמה תופעה זו באמצעות תמונה של הנשיא קנדי, שנחשב לאיש יפה תואר. תמונתו פורסמה בשלוש גרסאות, זו לצד זו. בכל שלוש הגרסאות היה המתבונן מזהה מיד במי המדובר, ויחד עם זאת – הרושם שקיבל עורר בו אי נוחות מסוימת, שלא ידע להצביע על מקורה. בתמונה המרכזית הופיע קנדי כפי שהוא מוכר לכולם. בשתי התמונות האחרות, לימינו ולשמאלו, הופיעו דמויות שהיו דומות בצורה חריפה לנשיא – אך נראו יותר כמו תאומי המונגולואיד.

למעשה, היה כאן תרגיל פשוט. בעוד התמונה המרכזית היתה אכן תמונתו של הנשיא ללא כל 'שיפוץ', הרי שתי התמונות מימין ומשמאל היו הכפלה מדוייקת של חצי מפניו בלבד. למרבה הפלא, צד אחד נראה רחב, ומשנהו רזה יותר. בכל מקרה, אף לא אחד מהם נראה כמו המקור, או כפניו של אדם נורמלי.

כזו היא גם המציאות. אין לה 'ראש' מתמטי, אלא 'ראש' ביולוגי. מבחינה מתמטית ההבדל שבין אחד לשניים זהה לחלוטין לזה שבין שניים ושלושה וכן הלאה. בתורת החיים, לעומת זאת, כאשר האמבה מתחלקת לשניים היא תמיד עוברת שינוי כלשהו למרות הדמיון הרב. שתי האמבות הנוצרות אינן זהות זו לזו, ואף אחת מהן איננה בדיוק חצי אמבה. במציאות אין זהות מוחלטת, לכל דבר ישנה משמעות חד-פעמית, הכל הוא יקר המציאות. חכמה אלקית משוקעת בפרטי הנבראים כולם, והיא מקנה לכל מציאות משקל מוחלט ונצחי.

כך גם בין האיש והאשה. אכן, קיימת סימטריה בין שני חלקי הבית ומכאן שיש גם שוויון ביניהם. חז"ל משתמשים בהקשרים מסוימים בלשון "השווה הכתוב אשה לאיש", ובכך הם הולכים בעקבות לשון הכתוב בבריאת האדם: "ויקרא את שם אדם ביום הבראם". בריית האדם מושתתת על היסוד הנקבי כמו על היסוד הזכרי, ולא ניכר כל יתרון לאחד מהם על פני זולתו. מאידך, אין להתעלם מן המסופר קודם לכן, בדבר השוני שבין שתי הבריות הללו. הדרך בה נבראה האשה אינה דומה כלל לדרך בה נברא אדם הראשון, הרי הוא נברא לבדו בעוד היא חוצבה מאחת מצלעותיו.

הבלטת השונה והמנוגד שבין האיש והאשה אינה מאפשרת הרמוניה והתקשרות הדדית נכונה ביניהם. אולם מנגד, הנסיון הבוסרי לדגול בערך השוויון לבדו מביא להסתכלות שטחית, המעצבת לה עולם פלקטי שאין בו מתח של חיים ופריון. כשרוצים לדחוס את הכל אל אותה משבצת, מאבדים את הערך החד פעמי והייחודי של הגוונים הרבים והשונים. מבט בשל ובוגר על העולם, הוא כזה המוכשר לטעום מן העונג העמוק של ההרמוניה והשייכות הפנימית שבין הדומים-השונים.

הפמיניזם המודרני עבר שלב של תביעה קיצונית וחד צדדית לשוויון מוחלט. את תביעתו זו הביא לידי ביטוי באופנים שונים, כמו בתחום הצבאי – בדרישה לשלב נשים בתפקידי לוחמה, שנחשבו עד כה לנחלתם של גברים בלבד. בשנים האחרונות הצמיחה התנועה הזו כיוון הפוך בדמות התביעה לניגוד מוחלט, להתמקדות בדמות הנשית כפי שהיא – ללא תקשורת עם היסוד הזכרי. כאן מתבטאים הדברים בנסיונות הרווחים לאחרונה לערער על אקסיומות שונות בתחומי המדע לגונוני, מתוך הטענה שתפיסות גבריות הן אלו שפיתחו אותן והביאו לביסוסן.

מול כל אלה יש לומר שלא זו היא הדרכת התורה, ולא אלו הם פני המציאות הטבעית. הן השוויון והן הניגוד, כשהם מוצבים לבדם, יוצרים עיוות מובנה בתמונת העולם. ההרמוניה הפשוטה של הבית מורכבת ממתן ערך שווה של כבוד וחשיבות לעצם האישיות של כל צד ולתרומתו המכרעת – על פי כשרונותיו ויכולותיו הייחודיות – לבניין המשותף, כל זאת מתוך ההכרה שסוף כל סוף אין הוא אלא צידו האחד של הבית השלם, והוא זקוק לזולתו ומקבל ממנו.